भवता कति प्रहाराः प्राप्येरन् ?

कश्चन राजा । महत् ऐश्वर्यं तस्य । तस्य प्रासादे सर्वत्र मणिमाणिक्यादीनि शोभन्ते । जगति अत्युत्कृष्टानि वस्तूनि यानि स्युः तानि सर्वाणि आसन् राज्ञः प्रासादे । कदाचित् राज्ञः शय्यागृहस्य स्वच्छतायै काचित् सेविका गता । राज्ञः शय्या नितरां मृदुला स्थूला च । सा सेविका परितः अपश्यत् । समीपे कोऽपि तया न दृष्टः । शयनसुखानुभवेच्छया सा मन्दं शय्याम् आरूढवती । महान् हितानुभवः प्राप्तः तया । तत्रैव नेत्रे निमीलितवती सा । अचिरात् एव तया निद्रा प्राप्ता ।

अल्पे एव काले राजा राज्ञी च तत्र आगतौ । राजशय्यायां सुखेन शयानां सेविकां दृष्टवतः राज्ञः कोपः नितरां प्रवृद्धः । सः आच्छादकम् आकृष्य क्षिप्त्वा सेविकां जागरितवान् । दिग्भ्रान्ता सेविका कम्पमाना अतिष्ठत् ।

''अनया कियत्कालं शय्यायां सुप्तं स्यात् ?'' - राजा क्रोधमिश्रितेन स्वरेण एव राज्ञीम् अपृच्छत् ।

''प्रायः अर्धघण्टां यावत् ।'' - राज्ञी अवदत् ।

''तन्नाम अनया त्रिंशन्निमेषान् यावत् अत्र शयनं कृतम् !! अतः त्रिंशता कशाप्रहारैः दण्ड्यते एषा'' इति वदन् राजा कशाम् आनाय्य प्रहारम् आरब्धवान् ।

प्रथमप्रहारेण एव सेविकायाः शरीरात् रक्तं निर्गतम् । तथापि सेविका रोदनं परित्यज्य उच्चैः अहसत् । राजा द्वितीयवारं प्राहरत् । तदा अपि सेविकायाः हासः ! राजा यथा यथा प्रहरति तथा तथा हासः सेविकायाः ।

एतत् दृष्ट्वा महत् आश्चर्यम् अनुभवन् राजा अपृच्छत् - ''अहं तु त्वां कशया प्रहरन् अस्मि । त्वं तु हससि !! किमर्थम् एतत् ?'' इति ।

तदा सेविका अवदत् - ''त्रिंशन्निमेषान् यावत् अस्यां शय्यायां शयनं कृतवत्या मया त्रिंशत् कशाप्रहाराः प्राप्ताः । भवता तु आ बहोः कालात् अत्र शयनं क्रियते । एवं स्थिते भवता कियन्तः प्रहाराः प्राप्येरन् इत्येतत् स्मरन्त्या मया हासः प्राप्तः ।''

''अहमस्मि राजा । मां को वा प्रहर्तुम् अर्हेत् ?'' - गर्वेण एव अपृच्छत् राजा ।

''भवान् राजा अस्ति किम् ? प्रजानां दुःखकष्टक्लेशादीनां निवारणं राज्ञः कर्तव्यम् । तत् अकृत्वा भवान् भोगनिरतः अस्ति । प्रजाः तु अनेकविधानि कष्टानि अनुभवन्ति प्रतिदिनम् । अतः भवान् दण्डनार्हः एव । भगवान् एव भवन्तं दण्डयिष्यति ।...''

राज्ञः हस्ते स्थिता कशा भूमौ अपतत् । तस्मात् दिनात् सः प्रजानां कष्टनिवारणे दत्तावधानः जातः ।

● (सं.) मनोजदासः